

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Bronisław Czech

w sprawie z wniosku M. S. i S. S.

przy uczestnictwie J. K.

o stwierdzenie zasiedzenia, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 11 października 2005 r., kasacji wnioskodawców od postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 20 stycznia 2005 r., sygn. akt II Ca (...),

1/ oddała kasację;

2/ zasądza od wnioskodawców na rzecz uczestnika postępowania solidarnie kwotę 120, zł (sto dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2005 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację wnioskodawców M. i S. małżonków S., złożoną od postanowienia Sądu Rejonowego w B. oddalającego ich wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności drogi koniecznej przebiegającej przez nieruchomość uczestnika postępowania J. K. pasem gruntu o długości 9 m i szerokości 5 m.

Sąd odwoławczy zaaprobował ustalenia dokonane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, w zasadniczej mierze bezsporne, z których wynika, że wnioskodawcy w 1965 r. stali się właścicielami nieruchomości położonej przy ul. H. w B., składającej się z działek nr (...), wpisanej do księgi wieczystej nr (...). W 1973 r., w

następstwie budowy pobliskiej ulicy, utracili oni dostęp do drogi publicznej, jednakże za zgodą właścicieli sąsiadującej nieruchomości (H. i E. F.) uzyskali do niej dostęp pasem gruntu wskazanym we wniosku, który przystosowali do przechodu i przejazdu. Z tego gruntu, po jego wykupieniu nieformalną umową sprzedaży w 1975 r., korzystali nieprzerwanie do kwietnia 2002 r., kiedy to J. K. (następca prawny F. od 1988 r.) zagroził przejazd płotem i wykopany rowem. Wcześniej wnioskodawcy wnieśli o ustanowienie drogi koniecznej tym szlakiem drogowym, jednakże prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 11 grudnia 2001 r. ustanowiony został inny przebieg drogi koniecznej (określony w opinii biegłego jako wariant II).

Samowolne działanie uczestnika z kwietnia 2002 r., będące nieuprawnionym „wykonaniem” orzeczenia o ustanowieniu drogi koniecznej, spowodowało prawomocne uwzględnienie powództwa posesoryjnego małżonków S., wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 26 sierpnia 2003 r., ale wyrok ten nie został wykonany. Z kolei J. K. uzyskał prawomocny sądowy nakaz windykacyjny (wyrok Sądu Rejonowego z dnia 9 grudnia 2003 r., potwierdzony wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 4 marca 2004 r.).

Sąd Okręgowy uznał, że - w świetle powyższych ustaleń – zasadnie oddalony został wniosek o zasiedzenie służebności drogi koniecznej, gdyż nie minął 30 – letni okres posiadania służebności, uprawniający posiadacza w złej wierze do nabycia tego prawa rzeczowego (art. 172 k.c. w związku z art. 292 k.c.). Sąd zaaprobował też odmowę zawieszenia postępowania do czasu wykonania wyroku posesoryjnego, o co zabiegali wnioskodawcy.

Wnioskodawcy w kasacji domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Skarżący powołali się na błędną wykładnię art. 345 k.c. i 352 § 2 k.c. przez przyjęcie, że nie doszło do przywrócenia posiadania w drodze dozwolonej samopomocy bądź wskutek uprawomocnienia się wyroku przywracającego posiadanie pasa drogowego.

Zarzucili też naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną, arbitralną ocenę dowodów oraz naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. przez niezawieszenie postępowania mimo istnienia przesłanek wymienionych w tym przepisie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jest bezsporne, że wnioskodawcy latem 1973 r. stali się posiadaczami w złej wierze służebności drogi koniecznej i mogli nabyć uprawnienie do nabycia tego prawa rzeczowego po upływie 30 lat nieprzerwanego posiadania (art. 172 k.c. w związku z art. 292 k.c.). W wyniku zagrodzenia tego pasa drogowego przez uczestnika w kwietniu

2002 r. utracili posiadanie i nie zostało ono – jak ustalono w postępowaniu sądowym – przywrócone. Skarżący uważają, że posiadanie zostało przywrócone zarówno w wyniku działania wnioskodawcy (w postaci dozwolonej samopomocy), jak i w następstwie uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego z dnia 26 lipca 2003 r. nakazującego przywrócenie posiadania.

Stanowisko wnioskodawców nie może być podzielone z następujących przyczyn.

Zastosowanie dozwolonej samopomocy skarżący wiążą „z usunięciem przez wnioskodawcę słupków ogrodzeniowych w dniu 26 września 2002 r.”. W istocie jednak nie doszło do przywrócenia drożności pasa drogowego, zagrodzonego siatką i wykopanym rowem. Było to jedynie uszkodzenie jednej przeszkody. Przede wszystkim jednak dozwolona samopomoc musi być podjęta niezwłocznie (art. 343 § 2 k.c.), zatem działania S. S. podjęte po upływie 5 miesięcy od zagrodzenia przejścia było samowolne.

W judykaturze i doktrynie przyjmuje się, że posiadanie przywrócone poczytuje się za nieprzerwane (art. 345 k.c.) dopiero z chwilą legalnego odzyskania rzeczywistego władztwa nad rzeczą (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 1989 r., III CZP 92/89 – Biul. SN 1989, z. 11, str. 8). Takiego skutku nie wywołuje wydanie bądź uprawomocnienie się wyroku nakazującego przywrócenie posiadania, ponieważ posiadanie polega na faktycznym władztwie nad rzeczą (art. 336 k.c.) i bez władztwa nie ma posiadania. Wyrok posesoryjny umożliwia tylko legalne przywrócenie posiadania. Z tej przyczyny nie może być skutecznie kwestionowane stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie z powszechnie aprobowaną wykładnią.

Sąd Okręgowy nie naruszył także przepisu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., będącego podstawą zawieszenia postępowania, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Prejudykatem jest tu wynik innego postępowania cywilnego, procesowego bądź nieprocesowego, którym jest orzeczenie sądowe, jeszcze nie istniejące, ale mające zapaść ze skutkiem prejudycjalnym. Prejudykatem w rozumieniu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest więc fakt wykonanie orzeczenia, w sposób dobrowolny przez dłużnika lub w drodze przymusu egzekucyjnego. Co więcej, potrzeba zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. aktualizuje się do czasu uprawomocnienia się orzeczenia prejudycjalnego, później bowiem procesowe skutki orzeczenia zostają wyrażone w przepisach art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c. Należy w podsumowaniu stwierdzić, że prejudycjalne znaczenie innego postępowania cywilnego, uzasadniające zawieszenie postępowania na

podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., wynika z orzeczenia sądu wydanego w postępowaniu rozpoznawczym.

Niesłusznie kwestionuje się w kasacji sądową ocenę materiału dowodowego. Ustalenia sądowe są w istotnych kwestiach bezsporne, oparte na dokumentach i orzeczeniach sądowych wydanych w innych sprawach. W istocie chodzi tu o prawną ocenę ustalonych faktów, kwestionowaną w pozostałych zarzutach kasacyjnych, omówionych poprzednio. Nie doszło więc do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

Należało w konsekwencji oddalić kasację i orzec o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 393¹² k.p.c. oraz art. 98 i 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego ... – Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).